

Asia: VN/9791/2020

Rikosprosessin tehostaminen

1. Lapsiin kohdistuvien rikosten käsittelyn nopeuttaminen

a) Esitutinnan toimittamista sekä syyteharkintaa ja syytteen nostamista kiireellisesti koskevat ehdotukset sekä pääkäsittelyn pitämistä määräajassa koskeva ehdotus asianomistajan ollessa alle 18-vuotias (ETL 3:11, ROL 1:8a ja ROL 5:13)

Ehdotettu säännös huomattavasti lisää kiireellisesti käsiteltäviä asioita syyttäjillä.

Koska esitutkinta näissä asioissa olisi toimitettava kiireellisesti samoin kuin syyteharkinta ja tuomioistuinkäsittely, uusi kiireellisyysperuste vastaa syyttäjälle pitkälti vangitun jutun käsittelyä. Se menee kaiken muun edelle.

Yksittäisen syyttäjän käytännön työn kannalta tämä tarkoittaa sitä, että hän joutuu lykkäämään muiden jo syyteharkinnassa olevien vanhempien asioiden syyteharkintaa ja siirtämään niille tarkoitamaansa työaikaa uudelle asialle jo uuden asian esitutinnan alusta alkaen. Mietinnössä esitetyn mukaisesti esitutkintayhteistyön tulisi myös olla aikaisempaa tiiviimpää, joten kysymys ei ole vain muodollisuudesta vaan tosiasiallisesta ja merkittävästä ajankäytöstä uudelle asialle vanhempien asioiden kustannuksella.

Kiireellisyysperusteen tavoitteet sinällään ovat hyvät. Toisaalta vastaavia hyviä ja perusteltuja kiireellisyysperusteita voi nähdä monien muidenkin jutturyhmien osalta. Tosiasiassa ongelman ydin lienee rikosprosessin yleisessä halvaantumisessa riittävien resurssien puutteessa, josta on aiheutunut kaikkien juttujen kohtuuton viipyminen. Tämä estää tarkoituksenmukaisen priorisoinnin kaikissa asioissa, eikä mahdollista asioiden nopeaa käsittelyä silloin, kun sille on tapauskohtaisesti nähtävissä syy. Tarpeita juttujen nopeammalle käsittelylle on kuitenkin hyvin monissa muissakin asioissa kuin nyt kiireelliseksi esitetyissä.

Nykytilanteessa on olennaista tiedostaa, että tällainen uusi kiireellisyysperuste tulee entisestään lykkäämään ja hidastamaan muiden, syyteharkinnassa jo pidempään olleiden juttujen käsittelyä. Syyttäjälaitos on jo nyt hankaluuksissa esimerkiksi sellaisten juttujen osalta, joiden syyteharkinta on kestänyt yli vuoden. Nämä uudet kiireelliset asiat menisivät siis niidenkin ohi, ja entisestään hidastavat vanhojen asioiden käsittelyn etenemistä rikosprosessissa. Tämän syyn vuoksi Syyttäjälaitos on muissa yhteyksissä ilmoittanut tällaisiin esityksiin kannakseen, ettei sen kroonista resurssipulaa ja siitä aiheutuneita ongelmia tulisi yrittää ratkaista säätämällä kiireelliseksi yksittäisiä asiaryhmiä. Tällainen pistemäinen asioiden korjaamisyritys vain entisestään haittaa koko kokonaisuuden hoitamista.

Jos uusi kiireellisyysperuste lakiin lisätään, tulee se näkymään muiden, pitkäänkin vireillä olleiden asioiden entistä pidempinä käsittelyaikoina. Kokonaisuutena juttujen käsittelyn joutuisuus ei uudistuksella tehostu.

Esitetty kiireellisyysperuste tulee myös vaikuttamaan siihen, kuinka kokeneille syyttäjille näitä asioita voidaan tulevaisuudessa jakaa hoidettavaksi. Erityisesti kokeneet syyttäjät ovat työtilanteessa, jossa heidän kalenterinsa on täytetty eri juttujen oikeuskäsittelyistä ja niihin valmistautumisella jopa vuodeksi eteenpäin. Kiireellisten uusien juttujen jakaminen heille ei ole läheskään aina toteutettavissa. Käytännössä uuden juttutyyppin kiireelliseksi säätäminen tulee siksi näkymään myös siinä, että entistä harvemmin näiden juttujen hoitamiseen on osoitettavissa erikoissyöttäjä tai muu kokenut ja asiaryhmään erityisen perehtynyt syyttäjä. Kokemattomampien syyttäjien käyttö todennäköisesti ei ole eduksi niille tavoitteille, joita mietinnössä tavoitellaan.

b) Edunvalvojan määräämistä esitutkinnassa koskeva ehdotus (ETL 4:8)

Syyttäjälaitoksella ei ole tähän esitykseen huomautettavaa.

2. Erityisosaamisen turvaaminen

a) Esitutinnan johdon keskittämistä alle 18-vuotiaita koskevassa esitutkinnassa koskeva ehdotus (ETL 4:7)

Syyttäjälaitoksella ei ole tähän esitykseen huomautettavaa. Ehdotus on kannatettava.

b) Esitutkintatoimenpiteiden ja tutkinnan johdon keskittämistä erityisen suojelun tarpeessa olevia asianomistajia koskevassa esitutkinnassa koskeva ehdotus (ETL 4:7a)

Syyttäjälaitoksella ei ole tähän esitykseen huomautettavaa. Ehdotus on kannatettava.

3. Tekniikan hyödyntäminen rikosprosessissa

a) Kuulustelutilaisuuden tallentamista ääni- ja kuvatallenteeseen koskeva ehdotus (ETL 9:3)

Ehdotus on kannatettava.

Äänitallenteen osalta säännös voisi kuitenkin olla enempäänkin velvoittava.

Nykyisellään puheäänien voi tallentaa hyvin jo pelkällä matkapuhelimellakin, ja tällainen tai vastaavalla kevyellä laitteistolla tehty äänitallenne on yleensä varsin riittävä kuulustelukirjausten oikeellisuuden varmistamiseksi. Tulisi vielä pohtia, voisiko jonkinlaisen äänitallenteen tekeminen kuulustelusta olla aina pakollista, ellei erityistä syytä sen tekemättä jättämiselle ole. Tällaista äänitallennetta tulisi säilyttää asian lainvoimaiseen ratkaisuun saakka tai siihen saakka, että asiassa tehdään päätös syyttämättä jättämisestä tai asia muutoin jää sillensä. Kysymys ei olisi esitutkintapöytäkirjan julkiseksi tulevasta liitteestä vaan sellaisesta oheisaineistosta, joka olisi vain asianosaisten tutustuttavissa. Tällaiselta äänitallenteelta ei edellytettäisi muuta laatua kuin se, että kuulustelun kulku ja kirjaukset olisi sen perusteella vaikeuksitta tarkistettavissa. Näin asianosaiset voisivat aina tarkistaa sen, onko kuulustelupöytäkirjan kirjaukset tehty oikein ja vedotessaan vääriin kirjauksiin he voisivat todentaa väitteensä tuomioistuimelle yksilöimältään kohdalta äänitallenteelta.

b) Kuulustelutilaisuuden tallentamisesta todisteena käyttämistä varten koskevat ehdotukset (ETL 9:4 ja OK 17:24)

Ehdotus on kannatettava.

Kuitenkin mahdollisuuden käyttää esitutkinnassa tehtyjä tallenteita näyttönä oikeudenkäynnissä tulisi olla esitettyä laajempi silloin, kun tällainen menettely sopii jutun asianosaisille ja tuomioistuimelle voi menettelyn hyväksyä.

On selvää, että esitutkinnan aikana henkilöiden muistikuvat ovat paremmat kuin vasta myöhemmin heitä tuomioistuimessa kuultaessa. Pelkästään jo tämän vuoksi esitettyä mahdollisuutta tallenteiden käyttöön tulisi vielä laajentaa vapaaehtoisuuden ja suostumuksen perusteella. Kysymys on todistelun oikeellisuudesta ja oikeusturvasta, eikä näitä tulisi sivuuttaa vain muodollisten syiden vuoksi.

Ei myöskään ole tarkoituksenmukaista pelkästään periaatteellisista syistä pakottaa asianosaisia epätarkoituksenmukaiseen ja mahdollisesti tavoitteluvaikeuksista yms. johtuvaan pitkittyvään ja ylimääräisiä kustannuksia aiheuttavaan prosessiin silloin, jos käytössä voisi olla kaikille osapuolille parempi menettely, joka on kyseiseen juttuun sopiva ja jonka tuomioistuimella tapauskohtaiset oikeusturvanäkökohdat huomioon ottaen voi hyväksyä.

Esitutkinnassa tehtyjen tallenteiden käyttämistä oikeudenkäynnissä vastaan on lähinnä se, että esitutkinnassa ei aina vielä tiedetä, mistä teosta ja minkä seikkojen perusteella syyttäjä tulee vastaajaa syyttämään. Esitutkinnassa selvitetään usein asioita, joista epäiltyä ei lopulta syytetä, ja siksi kuultavilta kysytään seikoista, jotka eivät lopulta ole merkityksellisiä. Toisinaan myös kaikista olennaisista asioista ei esitutkinnassa huomata kuultavalta kysyä. Asia ei kuitenkaan ole aina näin, ja nykyisellään esitutkinnassa tehtyjen tallenteiden käytöstä onkin paljon hyviä kokemuksia. Jos tallenteita tehtäessä olisi tiedossa, että niitä voidaan käyttää oikeudenkäynnissä nykyistä laajemmin, ne voitaisiin tehdä myös nykyistä jäsentyneemmin.

Tuomioistuimissa joudutaan tavan takaa peruuttamaan juttujen käsittelyitä kuultavien jättäessä saapumatta paikalle. Usein nämä tilanteet ovat ennakoitavissa jo esitutinnan aikana. Esitutkintatallenteita hyödyntämällä tätä ongelmaa voitaisiin tapauskohtaisesti vähentää. Esitutkintatallenteita hyödyntämällä voitaisiin myös helpottaa käsittelyn järjestämistä esimerkiksi silloin, jos todistaja on ulkomailla ja hänen saamisensa kuultavaksi on jo lähtökohtaisesti epävarmaa, jos tehtävissä olisi kuitenkin kaikille osapuolille oikeudenkäyntiin kelpaava esitutkintatallenne todistajan kuulemisesta.

Tuomioistuinprosessin välittömyys ei ole itseisarvo. Yleensä voidaan perustellusti lähteä siitä, että prosessin osapuolilla on oikeus vapaaehtoisesti luopua tai olla käyttämättä niitä muodollisia oikeuksia, joita oikeusjärjestelmä heille takaa. Jos prosessin osapuolet vapaaehtoisesti ja pätevästi luopuvat oikeudestaan kuulustuttaa esitutkinnassa kuultua henkilö tuomioistuimessa, eivätkä he muutoinkaan katso olevan tarvetta nähdä henkilökohtaisesti todistajaa tai muuta kuultavaa oikeudenkäynnissä, ja jos tuomioistuin voi todeta tällaisen menettelyn asiaan soveltuvaksi, ei tulisi olla estettä käyttää vapaasti oikeudenkäynnissä jo esitutkinnassa tehtyä kuva- ja äänitallennetta henkilökohtaisen oikeudessa kuulemisen sijasta. Usein näissä tilanteissa joudutaan tyytymään pelkän esitutkintakertomuksen lukemiseen, jos kuultavaa ei voida enää tavoittaa. Tämä on todistelun kannalta kaikkein huonoin vaihtoehto.

Laajemmalla esitutkintatallenteiden hyväksi käyttämisellä rikosprosessissa ei loukata epäillyn tai asianomistajan turvattuja oikeuksia, jos menettelyyn suostuminen on kaikkien prosessin osapuolten osalta vapaaehtoista. Tuomioistuin voi vielä harkita menettelyn tapauskohtaisen soveltuvuuden. Vastakuulustelu-oikeus olisi toteutettu jo esitutinnan aikana. Tällainen säännös olisi myös tarkkaan rajattu siten kuin mietinnössä on tällaiselta poikkeussäännökseltä edellytetty.

Esitutkinnassa tehtyä ääni- ja kuvatallennetta tulisi siten voida aina käyttää todisteena oikeudenkäynnissä, jos asianosaiset siihen suostuvat ja tuomioistuin katsoo sen soveltuvaksi.

4. Esitutkintayhteistyön kehittäminen

a) Tutkintasuunnitelmia koskeva ehdotus (ETL 3:3a)

Työryhmä ehdottaa mietinnön sivulla 57 uutta esitutkintalain 3 luvun 3 a §:n mukaista säännöstä tutkintasuunnitelman laatimisesta. Ehdotetun lainkohdan mukaan esitutkintaviranomaisen tulee laatia kirjallinen tutkintasuunnitelma niistä rikoksista, joista esitutkintaviranomaisen tulee 5 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan ilmoittaa syyttäjälle, jollei sitä ole pidettävä asian laatu ja laajuus huomioon ottaen asian selvittämisen ja syyteharkinnan kannalta tarpeettomana.

Säännösehdotus on kannatettava, sillä se toivottavasti aktivoi tutkintasuunnitelman käyttöä ja määrittää sisältöä, jota tutkintasuunnitelmalta odotetaan.

Säännös mahdollistanee myös syyttäjälle oikeuden edellyttää tutkintasuunnitelman laatimista säännöksen määrittelemissä tilanteissa.

Tutkintasuunnitelman laatiminen auttaa jäsentämään epäillyt rikosnimikkeet ja hahmottamaan myös mahdolliset vaihtoehtoiset rikosnimikkeet esimerkiksi ihmiskaupparikosten ja kiskonnantapaisen työsyrynnän ja työsyrynnän välillä. Lisäksi säännös saattaa aktivoida tutkintasuunnitelman laatimiseen rikoslajeissa, joissa niitä ei aiemmin ole juurikaan tehty, vaikka sen laatiminen olisi hyvinkin perusteltua tutkittavan rikosepäilyn tunnusmerkistön hahmottamiseksi ja asian vaatiman näytön määrittämiseksi esimerkiksi virkarikostutkinnoissa ja työrikoksissa.

Mietinnön sivulla 75 kohdassa yhteistyövelvollisuus avataan vielä tarkemmin ehdotusta syyttäjän osallistumisesta aktiivisesti tutkintasuunnitelman laatimiseen. Syyttäjältä edellytettäisiin esimerkiksi osallistumista epäiltyjen rikosnimikkeiden teonkuvausten ja tunnusmerkistökiteijöiden määrittelyyn sekä vaadittavan näytön ja menettelytapojen arviointiin.

Tarkoituksenmukainen tapa syyttäjän osallistumiselle olisi jo nyt talousrikosten tutkinnassa noudatettu tapa, jossa poliisin laatiman ennakoilmoituksen oheen lähetetään alustava tutkintasuunnitelma tai luonnos tutkintasuunnitelmasta sekä mahdollisesti asiaan liittyvä tutkintapyyntö, joiden pohjalta syyttäjän ja tutkinnanjohtajan ensimmäisessä yhteistyöpalaverissa alustava tutkintasuunnitelma jalostuu varsinaiseksi tutkintasuunnitelmaksi.

Ehdotetun säännöksen mukaan tutkintasuunnitelmaan tulee sisällyttää myös arvio tutkinnan aikataulusta. Aikataulun määrittäminen heti tutkinnan alkuvaiheessa on erityisen tärkeää rikosepäilyissä, joissa on lyhyet syyteoikeuden vanhentumisajat. Esimerkiksi varsin työläissä ja monisäikeisissä työturvallisuusrikoksissa rikoksen syyteoikeuden vanhentumisaika on vain kaksi vuotta. Aikataulun suunnittelu mahdollistaa sen, että rikosprosessiketjun kaikille toimijoille jää kohtuullisesti aikaa tehdä oma osuutensa ottaen huomioon loppulausunnot, työsuojeluviranomaiselle varattava aika lausuntoonsa syyttäjälle syyteharkintaa varten, riittävä syyteharkinta-aika, riittävä haastehakemuksen tiedoksianto-aika ja syyttämättäjäättämistä koskevassa tilanteessa riittävä aika asianosaisille saattaa vireille kärjäoikeuteen oma rangaistusvaatimuksensa.

Laajoissa rikosasioissa taas tutkinnan aikataulun suunnittelu ja tutkinnan keston määrittäminen auttaa jäntevöittämään esitutkintaprosessin kokonaiskestoja. Rikosprosessien kokonaiskesto on etenkin laajoissa asioissa edelleen ongelma ja säännönmukainen viipymistä koskevien vaatimusten aihe asian pääkäsittelyssä kärjä- ja hovioikeudessa. Tutkinnan aikataulun määrittäminen ja tarvittaessa sen tarkistaminen ja päivittäminen on myös syyttäjän työsuunnittelun kannalta äärimmäisen tärkeä. Uudet ehdotetut säännökset luovat aikaisempaa enemmän tavoitteita esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän aktiiviselle yhteistyölle, kuten mietinnön sivuilta 74-75 yhteistyövelvollisuutta käsittelevästä kohdasta käy esille.

Aktiivinen yhteistyövelvoite vaatii luonnollisesti syyttäjältä aikaa ja oman työaikataulun suunnittelua. Yhteistyölle on parhaat edellytykset silloin, kun molemmat viranomiset ovat tietoisia tutkinnan etenemisen vaiheista ja ajankohdista, jolloin yhteistyölle tulee löytyä aikaa. Ehdotettujen säännösten valossa asia vaatii syyttäjän huomiota paitsi tutkinnan alussa ja tutkinnan aikana, niin etenkin tutkinnan valmistuessa ja edettyä vaiheeseen, jossa pohdittavaksi tulee mahdollisten loppulausuntojen pyytäminen ja siihen liittyvä kysymysten asettelu. Tutkinta-aikataulun määrittäminen on syyttäjän työaikataulun ennakoimisen kannalta ensiarvoisen tärkeää.

b) Loppulausuntoa koskeva ehdotus (ETL 10:1)

Mietinnön sivulla 72 ehdotettu säännös esitutkintalain 10 luvun 1 §:ään loppulausuntopyynnön yksilöimisestä on kannatettava.

Menettely auttaisi riidattomien ja riidanalaiden seikkojen selvittämistä ja auttaisi keskeisellä tavalla selvittämään onko prosessiin osallisten taholla seikkoja, jotka vielä tulisi selvittää tai toimenpiteitä, jotka tulisi vielä tehdä. Yksilöity loppulausuntopyyntö tavoitteenaan mahdollisimman laadukas osallisten loppulausunto jäntevöittää ja jouduttaa rikosasian kokonaisprosessia niin, että aikaa vieviltä lisätutkintapyynnöiltä vältyttäisiin ja tarpeelliset toimet tehtäisiin oikea-aikaisesti eikä esimerkiksi vasta asian pääkäsittelyn aikana tai sen aloittamisen kynnyksellä.

Kun loppulausunnot on saatu ja niissä mahdollisesti esitetty tarvittavia toimia asian selvittämiseksi, syyttäjän ja esitutkintaviranomaisen tulee yhdessä arvioida, mitä toimia vielä on tehtävä. Mikäli jotain toimia ei tehdä tai ne tehdään vain osittain, on tärkeää tehdä asiaa koskevat merkinnät ja kirjaukset esitutkintapöytäkirjaan, jotta ne ovat selkeästi asiaan osallisten tutustuttavissa.

Mietinnön sivuilla 74-76 ehdotettu 5 luvun 3 §:ään sisällytetty tavoite syyttäjän ja esitutkintaviranomaisen aktiivisen yhteistyön ja vuoropuhelun lisäämisestä on kannatettava tavoite. Pykälän ensimmäisen momentin toiseen virkkeeseen ehdotettu kuulemisen sijaan säädettävä neuvotteluvelvoite lisää osapuolten aktiivisuutta keskinäiseen keskusteluun.

c) Esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän yhteistyövelvollisuutta koskeva ehdotus (ETL 5:3)

Pykälän 2 momenttiin lisätyt säännökset tutkintasuunnitelman sisältöön liittyvien seikkojen osalta ovat kannatettavia.

Tutkintasuunnitelmassa oikein hahmotetut rikosepäilyt, vaihtoehtoiset rikosepäilyt, näiden tunnusmerkistötekijät ja niiden todentamiseksi hankittava näyttö, jäsentävät tutkintaa ja parhaimmillaan vähentävät mahdollisia lisätutkinnan tarpeita. Tutkintasuunnitelman tärkeä osa on myös liitännäisvaatimusten, kuten rikoshyödyn selvittäminen ja mahdollisen oikeushenkilön rangaistusvastuun edellytysten tutkinta. Hyvin valmisteltu tutkintasuunnitelma ohjaa tutkinnan kulkua ja toimii asianmukaisesti päivitettyinä myös keskustelun pohjana syyttäjän ja esitutkintaviranomaisen välipalaverissa tutkinnan edetessä.

Tutkinnan edetessä syyttäjän ja esitutkintaviranomaisen on asianmukaista pitää riittävän usein välipalavereja sen varmistamiseksi, että rikosepäilyt kunkin epäillyn osalta ovat edelleen relevantteja sekä tutkinnan vaihetta läpikäymällä varmistetaan, että kaikki rikosepäilyyn liittyvä merkityksellinen selvitys ja tapahtumien kulku tulee huomioitua.

Pykälään ehdotettu 3 momentti loppulausunnon pyytämiseen liittyvästä neuvotteluvollisuudesta on kannatettava. Jotta syyttäjä pystyisi ottamaan kantaa esitutkintatoimenpiteiden riittävyteen, loppulausunnon pyytämisen tarpeellisuuteen ja vielä loppulausunnossa esitettäviin yksilöityihin kysymyksiin, edellyttää se syyttäjältä varsin hyvää perehtymistä tutkitun asian sisältöön. Asiassa saadun selvityksen sekä puolesta ja vastaan kerätyn näytön hahmottamista edesauttaa hyvin laadittu esitutkintapöytäkirjan johdanto viittauksineen ja jopa mahdollisine linkkeineen viitattuun kuulustelun tai todisteen kohtaan. Samoin edellä kerrottu tutkinnan aikatauluttaminen edesauttaa syyttäjää varaamaan esitutkinnan loppuvaiheelle aikaa työaikataulussaan.

Syyttäjälaitos toteaa, että ehdotetut, esitutkintayhteistyön tehostamista koskevat säännökset, merkitsevät käytännössä huomattavaa syyttäjän työmäärän lisäystä. Sitä, missä määrin ehdotetuilla muutoksilla mahdollisesti saavutettaisiin toivottua työmäärän säästöä prosessin myöhemmissä vaiheissa, on käsillä olevien tietojen perusteella vaikeaa päätellä.

5. Sovittelumahdollisuudesta ilmoittamista koskevat ehdotukset (ETL 4:16 ja 4:18)

.

Syyttäjälaitoksella ei ole tähän esitykseen huomautettavaa. Ehdotus on kannatettava.

6. Ns. putkakuolemia ja poliisin voimankäyttötilanteita koskevat ehdotukset (ETL 2:4 ja 5:1)

.

Mietinnössä ehdotetun uuden ETL 2 luvun 4 §:n 2 momentin sanamuoto on seuraava: "Syyttäjä johtaa esitutkintaa, kun tutkinta on aloitettu kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain 7 §:n 3 momentissa tarkoitettusta kuolemasta syyttäjälle tehdyn ilmoituksen perusteella riippumatta siitä, onko epäiltyä poliisimies."

Ehdotettu muutos vaikuttaa esityksen perusteluissa esiin nostettujen seikkojen perusteella kannatettavalta. Huomiota tulisi kuitenkin kiinnittää siihen, että sekä eduskunnan oikeusasiamiehen esityksen taustalla olevassa päätöksessä että esityksen perusteluissa puhutaan vartijoista ja poliisin henkilöstöstä. Säännöksen sanamuodon perusteella syyttäjän toimivalta putkakuolema-asioissa ulottuisi kuitenkin myös mahdollisiin muihin henkilöihin. Vaikka on todennäköistä, että useimmiten kyseeseen tulee nimenomaan säilytystilan vartijoiden toiminnan arvioiminen, voi syyttäjä ehdotetun säännöksen perusteella päätyä tarpeettomasti johtamaan myös esimerkiksi sairaanhoitohenkilöstöä koskevaa esitutkintaa.

Kun esityksen tarkoituksena vaikuttaa olevan nimenomaan syyttäjän toimiminen putkakuolema-asiassa tutkinnanjohtajana silloin, kun epäiltynä on poliisimies tai poliisin palveluksessa oleva henkilö, voisi tarkoituksen täyttää paremmin seuraava sanamuoto: "Syyttäjä johtaa esitutkintaa, kun kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain 7 §:n 3 momentin perusteella syyttäjälle ilmoitetussa kuolemantapauksessa epäillään poliisin palveluksessa olevan henkilön syyllistyneen rikokseen."

Mietinnössä ehdotetaan, että esitutkintalain 5 luvun 1 §:ään lisättäisiin esitutkintaviranomaiselle velvollisuus ilmoittaa syyttäjälle, jos henkilö on kuollut tai vakavasti loukkaantunut tilanteessa, jossa poliisimies on käyttänyt voimakeinoja.

Kuten mietinnössä todetaan, ehdotetulla säännöksellä kirjattaisiin lakiin nykyisen sekä poliisin että syyttäjän ohjeistuksen ja vakiintuneen käytännön mukainen ilmoitusvelvollisuus. Lakiin kirjaamista voidaan yleisen edun ja asianosaisten oikeusturvan kannalta sekä myös kansalaisten poliisia kohtaan tunteman luottamuksen kannalta pitää tärkeänä. Kirjaaminen vahvistaa voimankäyttötilanteen perusteellista selvittämistä poliisiorganisaation ulkopuolisen tahon toimesta.

7. Tarve ja edellytykset syyttäjän vaitiolo-oikeudesta säätämiseksi (mietinnön liite 2)

Syyttäjälaitos pitää ensiarvoisen tärkeänä, että syyttäjälle säädettäisiin esitutkintaviranomaisia vastaava vaitiolo-oikeus.

Esityksen tarkoituksena on lisätä esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän välistä yhteistyötä ja syyttäjän aktiivista roolia esitutkinnan aikana. Syyttäjän vaitiolo-oikeudesta säätäminen palvelisi mitä suurimmassa määrin esityksen tarkoitusta, sillä se lisäisi esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän välisen vuoropuhelun avoimuutta ja edistäisi syyttäjän aktiivista osallistumista esitutkinnan toimittamiseen liittyviin kysymyksiin. Vaitiolo-oikeuden mahdollistama avoin tiedonkulku tutkinnan ja syyttäjän välillä myös parantaisi syyttäjän mahdollisuuksia kontrolloida esitutkinnan laillisuutta.

Asian jatkovalmistelussa lainsäädäntöä tulisi esittää muutettavaksi siten, että poliisilain (872/2011) 7 luvun 3 §:ssä tarkoitettu vaitiolo-oikeus ulotettaisiin koskemaan myös syyttäjää.

Mietinnöstä ja sen toisena liitteenä olevassa OTT, käräjätuomari Antti Tapanilan toteuttamassa syyttäjän vaitiolo-oikeutta koskevassa selvityksestä käy vakuuttavalla tavalla ilmi nykyisen tilanteen, jossa syyttäjän ja esitutkintaviranomaisen vaitiolo-oikeutta säännellään eri perustein, johtavan siihen, ettei tehokas ja oikea-aikainen esitutkintayhteistyö voi täysimääräisesti toteutua vaan voi suorastaan estyä. Vaitiolo-oikeuden puuttuminen esimerkiksi taktisista ja teknisistä menetelmistä

käytännössä estää avoimen keskustelun esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän välillä, vaikeuttaa luottamuksen syntymistä sekä viivästyttää syyttäjän tiedonsaantia tutkinnasta.

Nykyisessä tilanteessa syyttäjällä ei puuttuvan vaitiolo-oikeuden vuoksi aina ole kaikkea tarpeellista tietoa esitutkinta-aineiston ja pöytäkirjasta poisjätettyä aineistoa koskevien merkintöjen riittävyden arvioimiseksi. Todisteiden hankkimistavan ja sen taustojen tunteminen on syyttäjälle äärimmäisen tarpeellista, jotta syyttäjällä on riittävät edellytykset arvioida todisteen näyttöarvoa ja lainmukaisuutta. Viimeksi mainittu seikka on merkityksellinen erityisesti puolustuksen edun kannalta.

Rikosprosessuaaliset periaatteet, kontradiktorisuus tai asianosaisjulkisuus taikka osapuolten prosessuaalinen yhdenvertaisuus eivät estä syyttäjän vaitiolo-oikeudesta säätämistä mietinnön perusteella. Syyttäjän vaitiolo-oikeuden puuttumista ei voida perustella perustuslaista tai Euroopan ihmisoikeussopimuksesta johtuvilla oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimuksilla eivätkä perus- ja ihmisoikeudet edellytä vaitiolo-oikeuden alaisten tietojen kategorista paljastamista syytetyille. Syytetyn puolustautumismahdollisuuksiin liittyvää asianosaisjulkisuutta voidaan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytännön mukaan rajoittaa painavien syiden niin vaatiessa, ja rikosprosessissa legitiiminä salassapitointressinä voidaan pitää esitutkintaviranomaisen teknisiä ja taktisia menetelmiä vastaavasti kuin tietolähteen henkilöllisyyden salaamista.

Syyttäjän vaitiolo-oikeus ei sitä paitsi käytännössä vaikuttaisi syytetyn tiedonsaantioikeuden laajuuteen, sillä tiedot, joista syyttäjän vaitiolo-oikeudessa olisi kysymys, eivät nykytilanteessa edes tule syyttäjän tietoon, koska esitutkintaviranomainen ei voi niitä syyttäjälle ilmaista juuri puuttuvan vaitiolo-oikeuden takia.

Syytetyn olisi mahdollista saattaa salassapito tuomioistuimen ratkaistavaksi poliisilain 7 luvun 4 §:ssä mainituin edellytyksin. Kuten mietinnön liitteenä olevassa selvityksessä todetaan, syytetyllä olisi edelleen mahdollisuus vaatia esitutkinta-aineistoa nähtäväkseen esitutkintalain säännösten perusteella taikka tekemällä syyteasiaa käsittelevälle tuomioistuimelle editiovaatimuksen oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 40 §:n perusteella.

8. Muut mietinnössä käsitellyt asiat

a) Velvollisuus esitutkinnan toimittamiseen ja selvittämisvelvollisuuden laajuus

Syyttäjälaitoksella ei ole huomautettavaa mietinnössä esitettyyn.

b) Syyteneuvottelun kehittäminen

Mietinnössä todetaan s. 41, että syyteneuvottelujärjestelmän toimivuutta on syytä edelleen seurata ja että menettelyn kehittämiseen liittyy useita kysymyksiä ja siten sitä on perusteltua arvioida omassa hankkeessa.

Mietinnössä sivuilla 39–41 esitetyn lisäksi mainittakoon, että ETL 3:10a §:n mahdollistama tunnustamismenettely jo asian esitutkintavaiheessa on jäänyt minimaalisen vähän käytetyksi. Tältä osin lienee tarpeen selvittää syitä menettelyn vähäiseen käyttöön sekä mahdollisuuksia muuttaa sääntelyä niin, että tunnustaminen tässä varhaisessa ja siten prosessiekonomisesti eniten hyödyttävässä vaiheessa olisi useammin käytetty.

Edelleen syyteneuvottelussa neuvoteltavien asioiden määrän lisäämistä tulisi pohtia. Esimerkiksi mahdollisuus neuvotella rikoshyötyvaatimuksesta, liiketoimintakiellon vaatimisesta sekä oikeushenkilön rangaistusvastuusta voisi sujuvoittaa prosessia rikosasioissa, joissa nämä kysymykset esiintyvät liitännäisvaatimuksina.

c) Perusteluvollisuus syyttäjän ja esitutkintaviranomaisen sekä tuomioistuimen ratkaisuisa

Syyttäjälaitoksella ei ole huomautettavaa mietinnössä esitettyyn.

d) Rikosasioiden valmistelu käräjäoikeudessa

Syyttäjälaitoksella ei ole huomautettavaa mietinnössä esitettyyn.

e) Preklusio rikosasioissa

Mietinnössä ei ehdoteta muutoksia rikosasioiden preklusiosäännöksiin. Rikosasiassa ei siten jatkossakaan olisi kiellettyä käräjäoikeudessa eikä hovioikeudessa vedota pääkäsittelyssä uuteen seikkaan tai todisteeseen, johon ei ole aikaisemmassa vaiheessa vedottu. Syyttäjälaitoksella ei ole huomautettavaa mietinnössä esitettyyn.

f) Adheesioperiaate

Syyttäjälaitos yhtyy mietinnön näkemykseen siitä, että mahdollisuus esittää syyteasian yhteydessä rikoksesta johtuva yksityisoikeudellinen vaatimus tulee jatkossakin säilyttää. Prosessitaloudelliset syyt ja erityisesti asianomistajan edut puoltavat adheesioperiaatteen noudattamista. Mietinnössä esitetyin perustein syytteen ja syytteessä tarkoitetusta rikoksesta johtuvan yksityisoikeudellisen vaatimuksen käsitteleminen samassa oikeudenkäynnissä on usein tarkoituksenmukaista.

Mietinnössä ei ole käsitelty adheesioperiaatteeseen läheisesti liittyvää syyttäjän velvollisuutta ROL 3 luvun 9 §:n mukaan ajaa asianomistajan korvausvaatimusta rikosasian vastaajaa vastaan, jos se voi tapahtua ilman olennaista haittaa eikä vaatimus ole ilmeisen perusteeton. Myös tämä järjestely on edelleen perusteltua säilyttää. Kun virallinen syyttäjä ajaa asianomistajan yksityisoikeudellista vaatimusta, oikeudenkäynnistä asianomistajalle aiheutuvat kustannukset vähenevät huomattavasti. Asianomistajan korvausvaatimuksen esittäminen syyttäjän toimesta on myös omiaan nopeuttamaan asian käsittelyä, kun asianomistajan ei ole tarpeen tulla korvausvaatimuksen esittämistä varten paikalle oikeuteen.

g) Uhidirektiivin täytäntöönpano toisessa jäsenvaltiossa asuvien uhrien oikeuksien osalta

Mietinnössä on arvioitu tarvetta lainsäädännön täsmentämiseen uhridirektiivin 17 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 3 kohdan osalta. Direktiivin 17 artiklan 1 kohdan a alakohdan säännöksessä

edellytetään, että toimivaltaisella viranomaisella on valtuudet ottaa uhrilta lausunto välittömästi sen jälkeen, kun sille on tehty rikosilmoitus, jos uhri asuu muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa rikos on tehty.

Mietinnössä on esitutkintalain 7 luvun 1 §:n 2 momentin ja 2 §:n säännöksiin viitaten katsottu voimassa olevan lainsäädännön täyttävän artiklan 1 kohdan a alakohdan vaatimuksen siitä, että esitutkintaviranomaisen on voitava ottaa uhrilta lausunto välittömästi rikosilmoituksen tekemisen jälkeen. Ensiksi mainitun lainkohdan mukaan asianomistaja saa antaa lausumansa asiamiehen välityksellä taikka puhelimitse tai muulla tiedonsiirtovälineellä, jos tutkija katsoo, ettei siitä aiheudu haittaa ja ettei se vaaranna tutkinnan luotettavuutta. Viimeksi mainitun pykälän mukaan asianomistaja, jolla ilmeisesti ei ole tutkittavaa asiaa selventäviä tietoja, voidaan tietyin edellytyksin jättää esitutkinnassa kuulustelematta.

Syyttäjälaitos toteaa, että normaalin käytännön mukaan kuulustelut samoin kuin muut esitutkintatoimenpiteet suoritetaan vasta rikosilmoituksen kirjaamisen jälkeen, kun päätös esitutkinnan aloittamisesta on tehty (ETL 3 luku 1 §). Estettä ei kuitenkaan ole sille, että päätös esitutkinnan aloittamisesta sekä esitutkinnan edellyttämä asianomistajan kuulustelu tehdään heti ilmoituksen kirjaamisen jälkeen tai sen yhteydessä. Käytännössä kuulustelun suorittaminen edellyttää, että jutulle on nimetty tutkija.

Aina arviota siitä, aloitetaanko esitutkinta ja mihin toimenpiteisiin ilmoituksen johdosta on aiheellista ryhtyä ei ole mahdollista tehdä välittömästi ilmoituksen kirjaamisen jälkeen. ETL 3 luvun 3 §:n 3 momentin mukaan tutkinnanjohtaja päättää tarvittaessa siitä toimitetaanko esitutkinta, ja päätöksen tekemiseen mahdollisesti tarvittavien seikkojen selvittämisestä. Momentin mukaan asian selvittämiseksi tarpeellisiin esitutkintatoimenpiteisiin saadaan kuitenkin ryhtyä ennen tutkinnanjohtajan päätöstä.

Esitutkintapäätöstä edeltävän esiselvityksen hankkimisesta säädetään esitutkintalain 3 luvun 3 § 2 momentissa. Säännöksen mukaan ennen esitutkinnan aloittamista esitutkintaviranomaisen on tarvittaessa selvitettävä 1 momentissa tarkoitettuun rikosepäilyyn liittyvät seikat erityisesti siten, että ketään ei aiheettomasti aseteta rikoksesta epäillyn asemaan ja että asian sitä edellyttäessä voidaan tehdä 9 §:n 1 momentissa tai 10 §:n 1 momentissa tarkoitettu ratkaisu esitutkinnan toimittamatta jättämisestä. Esitutkinnan aloittamista edeltäviin toimenpiteisiin sovelletaan soveltuvin osin esitutkintalain säännöksiä.

Syyttäjälaitoksen käsityksen mukaan esitutkintalain 3 luvun 3 § mahdollistaa siten ulkomailla asuvan asianomistajan kuulustelun välittömästi rikosilmoituksen tekemisen jälkeen. Kuulustelu voidaan suorittaa, vaikka muodollista päätöstä esitutkinnan aloittamisesta ei vielä olisi tehty. Tarve sille, että asianomistaja voidaan kuulla rikosilmoituksen tekemisen yhteydessä tai välittömästi sen jälkeen perustuu siihen, että kuulustelun järjestäminen vaikeutuu ulkomailla asuvan asianomistajan palattua asuinvaltioon. Käytännön näkökulmasta on tärkeää, että esitutkintaviranomainen tunnistaa nämä

tilanteet ja että jutulle määrätään tutkija, joka voi tarvittaessa suorittaa asianomistajan kuulustelun välittömästi ilmoituksen kirjaamisen jälkeen ennen henkilön maasta poistumista.

9. Ehdotusten vaikutukset, mukaan lukien arvio mahdollisesta tuottavuuden lisääntymisestä sekä vaikutukset ICT-järjestelmiin

Syyttäjien enemmällä osallistumisella esitutkintaan voidaan olettaa olevan sen laatua parantava vaikutus. Syyttäjät yleensä myös kokevat esitutkintayhteistyön hyödylliseksi ja mielekkääksi. Ongelma on resurssien puutteessa ja syyttäjien sekä tutkinnan aikataulujen yhteen sovittamisessa.

On mahdollista, että syyteharkinnan painopisteen siirtyminen esitutkinta-aikaan lyhentäisi myöhempään varsinaiseen syyteharkinta-aikaan käytettävää aikaa nykyisestä ja mahdollisesti tämä myös lyhentäisi rikosprosessien kokonaiskestoa. Näin on monessa yhteydessä arvioitu tapahtuvan, vaikkakaan arvio mekaniikan toimimisesta ei perustu tietoon, vaan kysymys on oletuksesta.

Yhtä lailla lienee myös mahdollista sekin, että esitutkintayhteistyön syventäminen käytännössä sitoo syyttäjien työaikaa sellaisten kysymysten ratkaisemiseen, joihin heitä ei ole aiemmin tarvittu eikä välttämättä tarvittaisikaan. Tällöin syyttäjien työn määrä lisääntyy epätarkoituksenmukaisesti. Kokemuksen perusteella tällaisesta työmäärän lisääntymisestä on todellinen riski olemassa, johtuen muun ohessa siitä, että tutkinnanjohtajilla ei ole aikaa perehtyä omien lukuisten juttujensa asiasisältöön kovinkaan tarkasti. Syyttäjät sitten paikkaavat tätä vajetta omalla työllään.

Mietinnössä on arvioitu, että ehdotetut toimenpiteet lisääisivät lyhyellä aikavälillä esitutkintaviranomaisen ja syyttäjien työmäärää. Ilmeisesti pidempiaikaisena resurssivaikutuksena mietinnössä on arvioitu, että poliisi tarvitsisi tutkintasuunnitelmien tekemiseen 20 henkilötyövuotta perustuen laskelmaan, jossa yhden tutkintasuunnitelman laatimiseen menee keskimääräin noin tunti, minkä lisäksi niitä päivitetään. Syyttäjälaitokselle näiden tutkintasuunnitelmien käsittelystä aiheutuisi noin 10 henkilötyövuoden työmäärä. Siitä, että syyttäjät osallistuisivat esitutkintayhteistyöhön ja osallistuisivat loppulausuntopyyntöjen laatimiseen aiheutuisi Syyttäjälaitokselle keskimäärin yhden henkilötyövuoden kustannus. Tutkintasuunnitelmia ja juttuja, joissa loppulausuntopyyntö laadittaisiin, olisi siis tuhansia.

Jos tarkoitus on, että valtaosa tai melkein kaikki tutkintasuunnitelmat ovat sellaisia, että syyttäjät vain muodollisesti ne toteavat, resurssiarvio voi olla oikeakin. Jos tarkoitus on, että tutkintasuunnitelman vastaanottamista seuraa prosessi, jossa syyttäjät ottavat yhteyttä tutkinnanjohtajaan ja keskustelevat hänen ja muun tutkinnan kanssa tunnusmerkistöistä, näytöstä, pakkokeinoista ja aikatauluista, ja että syyttäjät ovat tutkinnassa muutoinkin mukana tutkintatilanteen eläessä, millaista menettelyä käsillä olevassa mietinnössä hahmotellaan, on resurssiarvio täysin alimitoitettu. Se perustunee joihinkin aikaisempiin, yksittäisiä esitutkintayhteistyön sisältyviä toimenpiteitä koskeviin arvioihin.

Täsmällisten kysymysten laatiminen loppulausuntoon tarkoittaa syyttäjälle aineistoon tutustumista lähes samalla tarkkuudella kuin syyteharkinnassakin. Tähän ei siis tätä työtä vastaavaa lisäresurssia esitetä.

Kokonaisuutena edellä selostettuun uuteen työhön esitetty lisäresurssi vastaisi laskennallisesti sitä, että nykyiset noin reilut 400 syyttäjää käyttäisivät noin 2,5 prosenttia lisää työajastaan esitutkintayhteistyöhön. Tämä vastaisi noin tunnin lisäystä viikoittaiseen työaikaan. Tällaisella resurssilisäyksellä ei tietenkään saavuteta juuri mitään, joten käytännössä uudistus perustuisi oletukseen sen edellä mainitun mekaniikan toteutumisesta, että syyteharkinta-ajan painopiste suuressa määrin siirtyisi esitutkinta-aikaan työn kokonaismäärän pysyessä edelleen jotakuinkin samana.

Kuten edellä on todettu, olennaisia lisäresursseja ei tarvittaisi, jos mekaniikka niin toimisi. On kuitenkin varmaa, että tällainen voisi mahdollisesti onnistua vain tilanteessa, jossa päästäisiin lähtemään uuteen menettelyyn puhtaalta pöydältä.

Tilanne on kuitenkin toinen. Syyttäjillä ratkaisematta olevien asioiden määrä on noin 18.000. Näistä asioista noin 5.000 on ollut vireillä syyteharkinnassa yli kuusi kuukautta, eli ovat asioina jo vanhoja tai hyvin vanhoja. Ennen kuin syyttäjät pystyvät siirtämään työnsä painopistettä varsinaisesta syyteharkinnasta esitutkinta-aikaan, olemassa oleva vanha rästi tulisi hoitaa alta pois. Ei yksinkertaisesti ole mahdollista priorisoida esitutkintaan tulevia uusia juttuja vanhojen juttujen edelle. Käytännössä tarvittaisiin siis siirtymäajalle sellainen määrä syyttäjiä, että he voisivat hoitaa ainakin noin 5.000 juttua häiritsemästä syyttäjien esitutkintavelvoitteiden täyttämistä. Yhtä aikaa näiden kahden asian hoitaminen ei ole mahdollista. Tällaisen juttumäärän hoitaminen vaatisi vähintään ainakin noin 20 henkilötyövuotta edellä mainitun noin 10 henkilötyövuoden lisäksi olettaen, että koko rästi purettaisiin vuodessa. Odotettavissa on, ettei tällaista määräaikaistakaan resurssia ole saatavissa. Tämän vuoksi mietinnössä esitetty esitutkintayhteistyön tehostaminen ei ole käytännössä toteutettavissa ainakaan ilman, että hyväksytään useiksi seuraaviksi vuosiksi tilanne, jossa syyteharkinnassa on yli vuoden vanhoja juttuja tuhatmäärin.

Olemassa oleva ratkaisematta olevien asioiden määrä estää myös saavuttamasta sen hyödyn, joka tiivistetyllä esitutkintayhteistyöllä on ajateltu saavutettavan. Vaikka syyttäjä nyt löytäisikin aikaa esitutkinta-aineistoon tutustumiselle esimerkiksi loppulausuntopyynnön laatimiseksi, varsinaisessa syyteharkinnassa kyseinen juttu tulisi kuitenkin syyteharkintavaiheeseen järjestyksessä vasta, kun vanhemmat jutut on ensin ratkaistu. Tämä tarkoittaa keskimäärin noin 2,5 kuukauden aikaa. Tosiasiassa aika on paljon pidempi, koska oletettavasti kysymys näissä jutuissa ei ole nopeasti käsiteltävistä asioista, jotka laskevat keskimääräistä syyteharkinta-aikaa. Tällaisen ajan kulumisen vuoksi syyttäjä ei enää muista jutun yksityiskohtia, vaan hänen on perehdyttävä siihen kokonaan uudestaan, jolloin juttukohtainen työmäärä liki kaksinkertaistuu. Tämänkään vuoksi esitetty mekaniikka ei toimi ennen kuin syyttäjälaitoksen rästit on saatu painettua niin alas, että ns. reaaliaikainen syyteharkinta yhdessä esitutkinnan toimittamisen kanssa voisi onnistua.

Esitutkintayhteistyön tehostamisen tarkoitettu hyöty jää myös saavuttamatta, jos esitutkintaviranomaisen sallitaan edetä jutun tutkinnassa loppulausuntopyyntöön ja jutun siirtämiseen syyttäjälle omalla päätöksellään tilanteessa, jossa syyttäjä ei aikataulusyistä pysty osallistumaan esitutkintaan juuri silloin, kun tutkinta olisi saamassa tutkinnan loppuun. On selvää, etteivät tutkinnanjohtajat ilman nimenomaista velvollisuutta suostu pitämään juttuja esitutkinnassa vireillä sen vuoksi, että syyttäjä on esimerkiksi sidottu toisen asian hoitamiseen oikeudessa kuukausiksi, eikä siksi ehdi esitutkinnan tuloksiin tuona aikana perehtyä. Tavoiteltujen hyötyjen varmistamiseksi laissa olisi oltava nimenomainen säännös, joka estää ennakoilmoitetun, syyttäjän perehtymistä vaativan asian siirtämisen syyteharkintaan ilman syyttäjän lupaa. Esitutkinta-ajat tulevat uudistuksen myötä pidentymään. Rikosprosessin kokonaiskesto tulisi mahdollisesti lyhentymään vain, jos syyteharkinnan painopisteen siirtyminen esitutkinta-aikaan toteutuisi käytännössä. Edellytykset tähän näyttävät kuitenkin huonoilta Syyttäjälaitoksen nykyisen työ- ja voimavaratilanteen vuoksi.

Mietinnössä on arvioitu, että esitutkintayhteistyötä voitaisiin merkittävästi edistää, jos käytössä olisi sähköinen alusta tiedonvaihtoa varten. Mietinnössä ei ole arvioitu tällaisen hankkimisen kustannusvaikutuksia. Syyttäjälaitoksen resursseista on jo nyt sidottu merkittävä osa tietojärjestelmähankkeisiin. Syyttäjälaitoksella ole resursseja uuden tietojärjestelmän hankkimiseen ja käyttöön ottamiseen.

Mietinnössä on katsottu uuteen, alaiäisiä asianomistajia koskevaan kiireellisyysperusteeseen liittyvän resurssitarpeen olevan vain muutamia henkilötyövuosi mahdollisesti siksi, että kysymys on rikosasioista, jotka on hoidettava joka tapauksessa. Tältä osin viitataan siihen, mitä kohdassa 1a on lausuttu. Uusi kiireellisyysperuste tulee johtamaan muiden pidempään syyteharkinnassa olleiden juttujen käsittelyn viipymiseen entisestään ja kokonaisuuden hallinnan kannalta se tulee aiheuttamaan haittaa muiden juttujen suunnitelmalliselle ja aikataulutetulle hoitamiselle. Sen lisäksi näitä kiireellisiä juttuja ei voida enää samassa määrin jakaa kokoneemmille ja mahdollisesti erikoistuneille syyttäjille kuin nykyään, vaan kiireellisinä nämä jutut on jaettava kenelle tahansa syyttäjälle, jonka työtilanne sattuu mahdollistamaan tällaisen jutun työstämisen juuri sillä hetkellä, kun se tulee esitutkinnassa tutkittavaksi. Jos tällaiselta epätarkoituksenmukaiselta juttujaolta haluttaisiin välttyä, uudistuksella on merkittävä resurssivaikutus.

Putkakuolemien taloudellisen vaikutusten osalta muutos tulee lisäämään syyttäjän tutkinnanjohtajien olevien esitutkintojen lukumäärää sekä myös tuottamaan laajempia ja pitkäkestoisempia esitutkintoja. Poliisimiesten osalta esitutkinta putkakuolema-asiassa aloitetaan vain harvoin ja poliisin osuus on usein helposti poissuljettavissa, koska poliisi vastaa käytännössä vain kiinniotosta ja poistuu paikalta henkilön tultua säilöönnotetuksi. Säilytystilojen normaalin päivärytmin mukainen toiminta on varsin vartijavetoista. Esityksessä arvioitu vuosittainen noin 10–20 syyttäjätutkintajohtajien asian lisäys (ja 0,5 henkilötyövuoden kustannusvaikutus) on oikeansuuntainen.

10. Muuta

Rappe Jukka
Syyttäjälaitos

Männikkö Mikko
Syyttäjälaitos